

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

ШЕРЕШЕВСЬКІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАННЯ: ЗАХИСТ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ

*МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції*

*Одеса,
3 грудня 2025 року*

Одеса
Фенікс
2025

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонова*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Організаційний комітет Всеукраїнської наукової конференції:

Харитонов Євген Олегович – д.ю.н., завідувач кафедри цивільного права НУ «ОЮА», член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України, проф.;
Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Зубар Володимир Михайлович – к.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Кривенко Юлія Василівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Матійко Микола Володимирович – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;
Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції.

Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції та їхні наукові керівники, які рекомендували ці матеріали до друку.

III 49 **Шерешевські цивілістичні читання: захист прав приватної особи в умовах війни** : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 3 груд. 2025 р.) [Електронне видання] / за заг. ред. Є. Харитонова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 250 с. – Режим доступу: ...
ISBN 978-617-8763-00-8

Збірник містить результати наукових досліджень, присвячених питанням захисту прав приватної особи. У виданні представлено актуальні теоретичні та прикладні напрацювання, що висвітлюють питання окремих аспектів захисту прав приватної особи, удосконалення механізму правового регулювання, створення нових правових інститутів, доповнення чинних нормативно-правових актів, що своєю чергою додатково актуалізує оновлення цивільного законодавства на підґрунті загального концепту приватного права.

Збірник адресовано студентам, викладачам, науковцям і всім, хто цікавиться теорією, практикою, історією та перспективами розвитку правової науки.

УДК 347.1/7

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
<i>Аврамова Ольга Євгенівна</i> ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПРИ ВИСЕЛЕННІ В УМОВАХ ВІЙНИ	9
<i>Адамова Олена Семенівна</i> ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ ОСІБ В УМОВАХ ЦИВІЛЬНОГО ШЛЮБУ: УМОВИ ВОЄННОГО ЧАСУ	13
<i>Бабич Ірина Григорівна</i> ПРАВОСУБ'ЄКТНІСТЬ У СЕРЕДНЬОВІЧНОМУ ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ	16
<i>Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна</i> НЕЛЕГАЛЬНІ КРЕДИТОРИ ЯК ЗАГРОЗА БЕЗПЕЦІ ОНЛАЙН-КРЕДИТНИХ ПРАВОВІДНОСИН	20
<i>Білошкурський Микола Миколайович</i> ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙ У ПОРЯДКУ П. 1-1 Ч. 1 СТ. 4 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО САНКЦІЇ» У КОНТЕКСТІ ПОРУШЕННЯ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ОСОБИ НА МИРНЕ ВОЛОДІННЯ МАЙНОМ	22
<i>Бойко Кароліна Романівна</i> КОНФІСКАЦІЯ МАЙНА: ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ	28
<i>Боярчук Михайло Вікторович</i> ОКРЕМІ АСПЕКТИ СУРОГАТНОГО МАТЕРИНСТВА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	32
<i>Булеца Сібілла Богданівна</i> ДИДЖИТАЛІЗАЦІЯ ТА ЗАХИСТ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ	35
<i>Василевська Надія Станіславівна</i> ПРАВО НА БІОЛОГІЧНЕ БАТЬКІВСТВО/МАТЕРИНСТВО В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	40
<i>Ващак Владислав Анатолійович</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАХИСТУ ПРАВ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПРИ УКЛАДЕННІ ЕЛЕКТРОННИХ КРЕДИТНИХ ДОГОВОРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	44
<i>Галупова Лариса Ігорівна, Мартинюк Іван Вікторович</i> МЕДІАЦІЯ ЯК СПОСІБ БАЛАНСУВАННЯ ПРИВАТНИХ ІНТЕРЕСІВ У КОНФЛІКТАХ ЩОДО ПРАВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ	48
<i>Глиняна Катерина Михайлівна</i> ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ МІЖНАРОДНОЇ СИСТЕМИ ЗАХИСТУ ПРАВ ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННИХ КОНФЛІКТІВ	52

Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна
кандидатка юридичних наук, доцентка,
доцентка кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська
юридична академія»

НЕЛЕГАЛЬНІ КРЕДИТОРИ ЯК ЗАГРОЗА БЕЗПЕЦІ ОНЛАЙН-КРЕДИТНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Одним із найбільш значущих ризиків, притаманних сфері онлайн-кредитування, є поширення діяльності так званих ненадійних або нелегальних кредиторів. Активний розвиток цифрових фінансових послуг, спрощення процедур укладання кредитних договорів та дистанційний характер взаємодії між сторонами створюють сприятливі умови для функціонування суб'єктів, які здійснюють кредитну діяльність поза межами чинного правового регулювання.

До категорії нелегальних кредиторів належать, зокрема, неліцензовані фінансові установи, так звані «чорні» кредитори, фінансові піраміди, а також суб'єкти господарювання, що використовують шахрайські схеми з метою незаконного заволодіння коштами або персональними даними споживачів. Характерною ознакою таких суб'єктів є відсутність відповідної ліцензії, непрозорість правового статусу, а також приховування реальних умов кредитування.

Особливу небезпеку становлять компанії, які маскують шахрайську діяльність під легальне онлайн-кредитування, використовуючи агресивну рекламу, обіцянки швидкого надання кредиту без перевірки платоспроможності та мінімальні вимоги до позичальника. У таких випадках укладення кредитного договору супроводжується нав'язуванням несправедливих умов, прихованих платежів, надмірних штрафних санкцій та необґрунтовано високих процентних ставок, що суперечить принципам добросовісності та справедливості у цивільних правовідносинах.

Крім фінансових ризиків, взаємодія з нелегальними кредиторами пов'язана з підвищеною загрозою незаконного використання персональних даних. Відсутність належних механізмів захисту інформації призводить до витоку даних, їх передачі третім особам або використання з метою подальших шахрайських дій, зокрема оформлення кредитів без відома особи чи здійснення психологічного тиску на позичальника.

Варто зазначити, що діяльність ненадійних кредиторів істотно ускладнює реалізацію права на судовий захист. Укладення договорів з такими суб'єктами позбавляє позичальників ефективних механізмів оскарження неправомірних дій, оскільки кредитори часто не мають офіційно зареєстрованого місцезнаходження, змінюють юридичні реквізити або взагалі припиняють свою діяльність після отримання неправомірної вигоди.

На сьогоднішній момент вже існує багато випадків шахрайства, пов'язаних із «ненадійними» кредиторами та цифровими фінансовими схемами, як в Україні, так і у світі. Так, наприклад, у штаті Коннектикут, США, Better Business Bureau зафіксував серію шахрайських «loan phishing» схем, де шахраї, що називають себе J Morgan, здійснюють численні дзвінки й SMS із пропозиціями схваленого кредиту на великі суми без перевірки кредитоспроможності, але вимагають передоплату або передачу особистих даних для «підтвердження». Постраждалі можуть не одразу усвідомити шахрайство, оскільки схемою створюється ілюзія законної фінансової взаємодії [1].

Шахрайські операції дедалі ширше використовують штучний інтелект та технології «deepfake», зокрема для створення фальшивих відео або аудіо обличчя «кредитора» або «експерта», які переконують жертву надати дані чи гроші. Такі інструменти, хоча не завжди безпосередньо пов'язані з кредитами, підсилюють ризики маніпуляції у фінансових правовідносинах та збільшують довіру до незаконних кредиторів [2].

Наступним цікавим прикладом є те, що у штаті Телангана (Індія) влада виявила стрімке зростання шахрайств із використанням нелегальних мобільних додатків для швидких позик. Програми пропонували кредит за мінімальної верифікації, але після встановлення додатку отримували доступ до персональних даних – історії дзвінків, контактів, фотографій – і починали вимагати непомірно високі відсотки, шантажувати користувачів і загрожувати розголошенням інформації. З 14 684 звернень, зареєстрованих кібербезпековою службою за один період, цей випадок вказує на масштабну проблему нелегального онлайн-кредитування [3].

Таким чином, поширення нелегального онлайн-кредитування становить серйозну загрозу фінансовій безпеці громадян та стабільності кредитних правовідносин загалом. У зв'язку з цим особливої актуальності набуває необхідність посилення державного контролю за ді-

яльністю кредиторів, підвищення фінансової грамотності населення та вдосконалення правових механізмів протидії шахрайству у сфері цифрового кредитування.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Phishing loan scam flooding CT residents' phone lines, BBB says. URL: <https://www.ctinsider.com/connecticut/article/loan-phishing-scam-j-morgan-bbb-21276954.php>
2. Запобігання інвестиційному скаму: типові підходи шахраїв в Україні та Європі у 2025 році. URL: <https://www.fin.org.ua/news/1565540>
3. Instant loans, lasting scars: Loan app fraud spirals in Telangana. URL: <https://timesofindia.indiatimes.com/city/hyderabad/instant-loans-lasting-scars-loan-app-fraud-spirals-in-telangana/articleshow/126083090.cms>

*Білошкурський Микола Миколайович,
студент 3 курсу факультету цивільної
та господарської юстиції Національного
університету «Одеська юридична академія»*

Науковий керівник: д. ю. н., проф. Давидова І. В.

ЗАСТОСУВАННЯ САНКЦІЙ У ПОРЯДКУ П. 1-1 Ч. 1 СТ. 4 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО САНКЦІЇ» У КОНТЕКСТІ ПОРУШЕННЯ ПРАВА ПРИВАТНОЇ ОСОБИ НА МИРНЕ ВОЛОДІННЯ МАЙНОМ

Збройна агресія Російської Федерації проти суверенітету й територіальної цілісності України, що розпочалася взимку 2014 року на сході та півдні нашої країни й переросла у повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року, суттєво посилила актуальність питання всебічного захисту держави – не лише військовими, а й законодавчими методами. У тому ж році, як реакція на дії держави-агресора, Верховною Радою України було прийнято Закон України «Про санкції» від 14.08.2014 р. № 1644-VII, який передбачав застосування економічних та інших обмежувальних заходів (надалі – санкції) по відношенню до вичерпного переліку суб'єктів, наведених у ч. 2 ст. 2 та ч. 4 ст. 3 цього закону [1]. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про санкції», метою прийняття цього закону були захист національних інтересів, націо-